

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький фаховий коледж
Циклова комісія з права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Хмельницького фахового коледжу
Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

“ 01 ” 09 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК 2.2 Правове регулювання соціальних конфліктів**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Вид дисципліни – вибіркова

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Правове регулювання соціальних конфліктів

для здобувачів освіти за галуззю знань 23 Соціальна робота
спеціальністю 231 Соціальна робота

„01” вересня 2025 року – 38с.

Розробники:

Корольчук Тарас Сергійович – викладач циклової комісії з права
Хмельницького фахового коледжу

Викладачі:

Корольчук Тарас Сергійович – викладач циклової комісії з права
Хмельницького фахового коледжу

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з права, протокол № 1 від „01” вересня 2025 року

Голова циклової
комісії з права

Олена КОЖУШКО

„01” вересня 2025 року

Робочу програму погоджено керівником робочої групи з розробки та розвитку ОПП «Соціальна робота»

„01” вересня 2025 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку
ОПП «Соціальна робота»

Олена КОРАБЛЬОВА

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

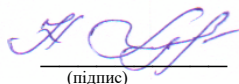
Навчальний рік	20_/20_	20_/20_	20_/20_	20_/20_
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.uu.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28263>

Робочу програму перевірено

„01” вересня 2025 року

Завідувач відділу освітньої діяльності
Хмельницького фахового
коледжу Університету «Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань <u>231 Соціальна робота</u>	Вид дисципліни вибіркова	
	Спеціальність <u>23 Соціальна робота</u>	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 150		3-й	-
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи – 5		Лекції	
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 37% для заочної форми здобуття освіти – 12%	Освітній ступінь: Фаховий молодший бакалавр	30 год.	-.
		Практичні, семінарські	
22 год.		-	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
98		-	
Індивідуальні завдання: 6 год.			
Вид семестрового контролю: залік			

Примітка.

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми становить: 1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни „Правове регулювання соціальних конфліктів” полягає у формуванні в здобувачів освіти системних знань про природу, причини та види соціальних конфліктів, а також про правові механізми їх запобігання, врегулювання й розв’язання.

Завдання:

Основними завданнями вивчення дисципліни „Правове регулювання соціальних конфліктів” є:

- засвоєння теоретичних засад виникнення, розвитку та типології соціальних конфліктів;
- вивчення правових основ регулювання соціальних конфліктів відповідно до законодавства України та норм міжнародного права;
- формування розуміння ролі держави, органів публічної влади, судових і позасудових інституцій у врегулюванні конфліктів;
- набуття знань про механізми запобігання соціальним конфліктам і мінімізації їх негативних наслідків;
- оволодіння практичними навичками застосування правових норм у процесі врегулювання трудових, сімейних, міжетнічних, політичних та інших соціальних конфліктів;
- ознайомлення з альтернативними способами вирішення спорів (переговори, медіація, примирення, арбітраж);
- розвиток умінь аналізувати конфліктні ситуації, визначати правову позицію сторін та обирати оптимальні шляхи їх розв’язання;
- формування правової культури, конфліктологічного мислення та навичок конструктивної комунікації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знати:

- сутність, причини, структуру та динаміку соціальних конфліктів;
- основні теорії конфліктів і їх значення для правового регулювання;
- класифікацію соціальних конфліктів та особливості їх прояву в різних сферах суспільного життя;
- норми Конституції України, законів та підзаконних актів, що регулюють соціальні, трудові, публічно-правові та інші конфлікти;

- міжнародно-правові стандарти врегулювання соціальних конфліктів і захисту прав людини;

- правові механізми запобігання, врегулювання та розв'язання соціальних конфліктів;

- роль судових і позасудових інституцій у процесі врегулювання конфліктів;

- сутність і правові засади альтернативних способів вирішення спорів (медіація, переговори, примирні процедури, арбітраж).

вміти:

- аналізувати соціально-конфліктні ситуації з урахуванням правових і соціальних чинників;

- визначати правову природу конфлікту та статус його учасників;

- застосовувати норми національного та міжнародного права для врегулювання соціальних конфліктів;

- обирати та обґрунтовувати ефективні способи правового або альтернативного вирішення конфліктів;

- прогнозувати можливі наслідки соціальних конфліктів і шляхи їх мінімізації;

- використовувати навички правової аргументації та конструктивної комунікації в конфліктних ситуаціях;

- готувати правові документи (звернення, заяви, скарги, угоди про примирення) у межах врегулювання конфліктів.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	ЗК 1	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8
ВК. 2.2	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	СК 4	СК 5	СК 8	СК 10	СК 12	СК 12	СК 14
ВК. 2.2	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

	ПН 1	ПН 3	ПН 4	ПН 5	ПН 6	ПН 7	ПН 12
ВК. 2.2	+	+	+	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 1. Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище

Поняття соціального конфлікту та його ознаки. Конфлікт як форма соціальної взаємодії. Співвідношення соціального та правового конфлікту. Функції соціального конфлікту в суспільстві. Значення права у регулюванні соціальних конфліктів

Тема 2. Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання

Класичні теорії конфлікту (К. Маркс, М. Вебер, Г. Зіммель). Сучасні концепції соціальних конфліктів. Юридичне осмислення конфліктологічних теорій. Конфлікт і соціальний порядок. Використання теорій конфлікту в правотворчій і правозастосовній діяльності.

Тема 3. Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів

Соціальні, економічні та правові причини конфліктів. Об'єкт і предмет соціального конфлікту. Суб'єкти та учасники конфлікту. Стадії розвитку соціального конфлікту. Ескалація та деескалація конфліктів.

Тема 4. Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву

Критерії класифікації соціальних конфліктів. Міжособистісні та групові конфлікти. Соціально-трудова конфлікти. Політичні та публічно-правові конфлікти. Міжетнічні та міжкультурні конфлікти

Модуль 2.

Змістовий модуль 2.

МЕХАНІЗМИ ТА ПРАКТИКА ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 5. Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання

Права людини як основа запобігання конфліктам. Конституційні гарантії захисту прав і свобод. Конфлікт інтересів і його правове врегулювання. Межі реалізації прав людини в умовах конфлікту. Роль Конституційного Суду України у вирішенні

конфліктів

Тема 6. Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України

Джерела правового регулювання соціальних конфліктів. Адміністративно-правові механізми врегулювання. Цивільно-правові способи захисту прав. Трудове законодавство у сфері соціальних конфліктів. Процесуальні гарантії вирішення спорів

Тема 7. Роль держави та органів публічної влади у запобіганні й врегулюванні соціальних конфліктів

Держава як суб'єкт регулювання соціальних конфліктів. Повноваження органів виконавчої влади. Роль органів місцевого самоврядування. Участь правоохоронних органів у врегулюванні конфліктів. Взаємодія держави з громадянським суспільством.

Тема 8. Судові способи вирішення соціальних конфліктів

Судовий захист як основний спосіб вирішення конфліктів. Юрисдикція судів у соціальних спорах. Цивільне, адміністративне та господарське судочинство. Принципи судового розгляду соціальних конфліктів. Виконання судових рішень

Тема 9. Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення

Поняття та види альтернативного вирішення спорів (ADR). Правові засади медіації в Україні. Переговори як спосіб врегулювання конфліктів. Примирні процедури та їх значення. Переваги й обмеження альтернативних способів

Тема 10. Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів

Поняття та види трудових конфліктів. Індивідуальні та колективні трудові спори. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Право на страйк і його правові межі. Роль Національної служби посередництва і примирення.

Тема 11. Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання

Правова природа сімейних конфліктів. Захист прав дитини в конфліктних ситуаціях. Судові та позасудові способи вирішення сімейних спорів. Медіація у сімейних конфліктах. Запобігання домашньому насильству.

Тема 12. Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання

Поняття політичного та публічно-правового конфлікту. Вибірчі спори та порядок їх вирішення. Конфлікти між органами публічної влади. Адміністративне судочинство у публічних конфліктах. Мирні зібрання та їх правове регулювання.

Тема 13. Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи

Причини міжетнічних конфліктів. Правовий захист національних меншин. Заборона дискримінації в праві України. Міжнародні стандарти захисту прав меншин. Роль держави у міжкультурному діалозі

Тема 14. Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів

Поняття міжнародного соціального конфлікту. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів. Європейський суд з прав людини як механізм захисту. Миротворчі та превентивні механізми. Імплементация міжнародних норм у національне право

Тема 15. Запобігання соціальним конфліктам і формування культури миру та діалогу

Поняття та рівні запобігання конфліктам. Правова профілактика соціальних конфліктів. Роль освіти та правової культури. Комунікація та діалог як інструменти попередження конфліктів. Значення медіа та громадянського суспільства

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:
загальна педагогіка, соціальна педагогіка, психологія, соціальна робота.

Міжпредметні зв'язки: філософія, логіка, психологія, педагогіка, конфліктологія, соціологія.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми роботи та методи контролю знань	
	денна форма							заочна форма								
	Ус бог о	аудиторна						с. р.	Ус бог о	аудиторна						с.р.
		у тому числі								у тому числі						
л		с е м	пр	л а б	і н д	р.	л			с е м	п р	л а б	і н д			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 0	1 1	1 2	1 3	1 4	15	16	
Модуль 1																
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади соціальних конфліктів																
Тема 1. Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури	
Тема 2. Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури	
Тема 3. Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації	
Тема 4. Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури	
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	комп'ютерне тестування	
Разом за змістовим модулем 1	38	8	-	4	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-		
Змістовий модуль 2. Механізми та практика правового врегулювання соціальних конфліктів																

Тема 5. Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 7. Роль держави та органів публічної влади у запобіганні й врегулюванні соціальних конфліктів	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 8. Судові способи вирішення соціальних конфліктів	9	2	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 9. Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	9	2	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 10. Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів	9	2	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Правове регулювання соціальних конфліктів”

Разом: 150 год., лекції – 30 год., практичні заняття – 22 год., самостійна – 98 год.

Модулі	Змістовий модуль 1 Теоретико-правові засади соціальних конфліктів				Змістовий модуль 2 Механізми та практика правового врегулювання соціальних конфліктів										
Назва модуля	15 балів				36 балів										
Кількість балів за модуль	15 балів				36 балів										
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми лекцій	Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище	Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання	Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів	Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву	Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання	Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України	Роль держави та організацій публічної влади у забезпеченні правового регулювання соціальних конфліктів	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів	Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання	Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання	Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи	Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів	Запобігання соціальним конфліктам і формування культур та діалогу
Практичні	1	2	2	3	3	4	4	5	5	6	6	7	7	8	8

Теми практичних занять	Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище	Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання	Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів	Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву	Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання	Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України	Роль держави та органів публічної влади у заповненні правового регулювання	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	Правове регулювання трудових соціальних конфліктів у колективних трудових спорів	Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання	Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання	Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи	Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів	Запобігання соціальним конфліктам і формування культури миру та діалогу
	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Самостійна робота	10 балів				10 балів										
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (5 балів)				Модульні контрольні роботи (5 балів)										
ІНДЗ	15 балів														
у т.ч. додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	5 балів														
Підсумковий контроль	Залік														

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище	1
2	Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання	1
3	Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів	1
4	Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву	1
5	Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання	1
6	Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України	1
7	Роль держави та органів публічної влади у запобіганні й врегулюванні соціальних конфліктів	1
8	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	1
9	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	2
10	Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів	2
11	Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання	2
12	Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання	2
13	Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи	2
14	Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів	2
15	Запобігання соціальним конфліктам і формування культури миру та діалогу	2
	Разом	22

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю</i>

				повторного складання
1 – 34	незадовільно		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**5 балів**);
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**5 балів**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (**5 балів**);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Переговори як конструктивна форма подолання конфлікту.
2. Соціальна природа конфліктів: історичний контекст.
3. Соціальні причини виникнення конфліктів.
4. Основні структурні елементи конфліктів та їх класифікація.
5. Особливості прояву суб'єктивних та об'єктивних факторів конфлікту.
6. Політична культура і характер політичних конфліктів.
7. Конфліктність особистості як інтегральна якість.

8. Джерела соціальних конфліктів у суспільстві.
9. Принципи мотивації в політичному конфлікті.
10. Основні функції та концепції соціальних конфліктів.
11. Теорії соціальних конфліктів та їх відмінності.
12. Особливості та моделі розвитку соціальних конфліктів.
13. Політичний конфлікт: суть і специфічні ознаки.
14. Політичні конфлікти як засіб врегулювання соціальних відносин.
15. Джерела та суб'єкти політичних конфліктів.
16. Політичні конфлікти як засіб боротьби за владу.
17. Методи прогнозування соціального конфлікту.
18. Особливості розвитку та розв'язання політичних конфліктів.
19. Теоретичні основи «конфліктної моделі суспільства».
20. Суспільна злагода та конфліктогенні фактори сучасного суспільного розвитку.
21. Політичні конфлікти та політичні кризи під час демократичної трансформації політичної системи.
22. Шляхи виходу з політичної кризи як проблема політичної конфліктології.
23. Причини виникнення та характеристики інституційних конфліктів.
24. Особливості міждержавних політичних конфліктів: юридичний та політологічний аспекти.
25. Політичні передумови, генезис та сутність міжнаціональних конфліктів.
26. Проблема управління соціальними конфліктами.
27. Методики розв'язання політичних конфліктів на різних стадіях розвитку.
28. Війна як наслідок етнополітичного конфлікту.
29. Шляхи подолання соціальних криз.
30. Основні шляхи досягнення національної та соціальної злагоди в сучасному українському суспільстві.

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>

<https://ed-era.com/courses/>

<https://www.enableme.com.ua/ua/article/najkrasi-bezkostovni-onlajn-kursi-dla-ukrainciv-11573>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 15-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
14 – 15	відмінно	5	A	відмінно
10 – 13	добре	4	BC	добре
7 – 9	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 6	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.2. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище	6
2	Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання	6
3	Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів	6

4	Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву	6
	Модульний контроль	2
5	Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання	6
6	Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України	6
7	Роль держави та органів публічної влади у запобіганні й врегулюванні соціальних конфліктів	6
8	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	6
9	Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення	5
10	Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів	5
11	Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання	5
12	Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання	5
13	Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи	5
14	Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів	5
15	Запобігання соціальним конфліктам і формування культури миру та діалогу	5
	Модульний контроль	2
	ІНДЗ	10
	РАЗОМ	98

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Загальні питання реабілітації та реабілітаційної психології			
Тема 1. Соціальний конфлікт як суспільно-правове явище (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	I
Тема 2. Теорії соціальних конфліктів та їх значення для правового регулювання (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	II
Тема 3. Причини, структура та динаміка соціальних конфліктів (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	III
Тема 4. Класифікація соціальних конфліктів і сфери їх прояву (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	IV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	2	
<i>Всього: 26 год</i>	<i>Всього: 6 балів</i>		
Змістовий модуль 2. Реабілітаційна психологічна допомога в різних життєвих ситуаціях і психічних розладах			

Тема 5. Конфлікти та права людини: конституційні засади врегулювання (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	V
Тема 6. Правове регулювання соціальних конфліктів у системі національного законодавства України (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VI
Тема 7. Роль держави та органів публічної влади у запобіганні й врегулюванні соціальних конфліктів (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VII
Тема 8. Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VIII
Тема 9. Альтернативні способи вирішення спорів: медіація, переговори, примирення (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	IX
Тема 10. Правове регулювання трудових соціальних конфліктів і колективних трудових спорів (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	X
Тема 11. Сімейні та міжособистісні конфлікти: правові механізми врегулювання (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XI
Тема 12. Політичні та публічно-правові конфлікти: правові засади розв'язання (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XII
Тема 13. Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: національні та міжнародні підходи (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIII
Тема 14. Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIV
Тема 15. Запобігання соціальним конфліктам і формування культури миру та діалогу (5 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	2	
<i>Всього: 62 год</i>	<i>Всього: 13 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 10 год	Реферат	8	
<i>Всього: 10 год</i>	<i>Всього: 9 балів</i>		
<i>Разом: 98 год</i>	<i>Разом: 28 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари,

пояснення, розповідь, бесіда;

- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході практичних занять застосовуються наступні методи:

- практичне заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Соціальні та політичні

конфлікти” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних

спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази

на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Правове регулювання соціальних конфліктів” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
<i>„відмінно”</i>	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<i>„добре”</i>	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
<i>„задовільно”</i>	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
<i>„незадовільно”</i>	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Робота на семінарському занятті	5	2	10	9	45
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	10	1	10	1	10
1.3. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			25		60
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 85					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором здобувача освіти не більше 15 балів)					

2.1. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки	5
2.2. Повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження	5
2.3. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе	5
2.4. Проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (5 балів за один)	5
2.5. Дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу)	15
Разом	15
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 15	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100	

7.ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

- 1.Поняття соціального конфлікту та його основні ознаки.
- 2.Соціальний і правовий конфлікт: співвідношення та відмінності.
- 3.Основні теорії соціальних конфліктів та їх значення для права.
- 4.Причини виникнення соціальних конфліктів у сучасному суспільстві.
- 5.Структура соціального конфлікту: суб'єкти, об'єкт, предмет.
- 6.Стадії розвитку соціального конфлікту та їх характеристика.
- 7.Класифікація соціальних конфліктів за різними критеріями.
- 8.Роль права у запобіганні та врегулюванні соціальних конфліктів.
- 9.Права людини як основа правового врегулювання соціальних конфліктів.
10. Конституційні засади врегулювання соціальних конфліктів в Україні.
11. Джерела правового регулювання соціальних конфліктів в Україні.
12. Роль держави та органів публічної влади у врегулюванні соціальних конфліктів.
13. Судові способи вирішення соціальних конфліктів.
14. Юрисдикція судів у справах, що виникають із соціальних конфліктів.
15. Поняття та види альтернативних способів вирішення спорів (ADR).
16. Медіація: поняття, принципи та правові засади застосування.
17. Переговори та примирні процедури як способи врегулювання конфліктів.
18. Поняття та види трудових соціальних конфліктів.
19. Порядок вирішення індивідуальних і колективних трудових спорів.
20. Право на страйк: правові підстави та обмеження.
21. Сімейні конфлікти: поняття та правові механізми врегулювання.
22. Захист прав дитини у конфліктних сімейних правовідносинах.
23. Політичні та публічно-правові конфлікти: сутність і види.
24. Правовий порядок вирішення виборчих і адміністративних спорів.
25. Міжетнічні та міжкультурні конфлікти: причини та правові підходи до їх вирішення.
26. Заборона дискримінації та правовий захист національних меншин.
27. Міжнародно-правові механізми врегулювання соціальних конфліктів.
28. Роль Європейського суду з прав людини у вирішенні соціальних конфліктів.
29. Запобігання соціальним конфліктам: поняття та основні напрями.
30. Формування культури миру, діалогу та правової культури в суспільстві.

31. Функції соціального конфлікту в розвитку суспільства.
32. Позитивні та негативні наслідки соціальних конфліктів.
33. Конфлікт інтересів: поняття, види та правові механізми врегулювання.
34. Правові засоби деескалації соціальних конфліктів.
35. Поняття та значення правової культури у врегулюванні конфліктів.
36. Соціальна напруженість як передумова виникнення конфліктів.
37. Адміністративно-правові способи врегулювання соціальних конфліктів.
38. Цивільно-правові засоби захисту прав у конфліктних ситуаціях.
39. Процесуальні гарантії справедливого вирішення соціальних спорів.
40. Принципи судового розгляду справ, що виникають із соціальних конфліктів.
41. Роль прокуратури у захисті прав учасників соціальних конфліктів.
42. Значення виконання судових рішень у врегулюванні конфліктів.
43. Правовий статус медіатора та вимоги до його діяльності.
44. Добровільність і конфіденційність як принципи медіації.
45. Медіація у трудових та сімейних конфліктах: особливості застосування.
46. Колективні трудові конфлікти: суб'єкти та стадії врегулювання.
47. Соціальний діалог як механізм запобігання трудовим конфліктам.
48. Роль профспілок і організацій роботодавців у вирішенні трудових спорів.
49. Домашнє насильство як форма соціального конфлікту: правова оцінка.
50. Обмежувальні приписи та інші спеціальні заходи захисту у сімейних конфліктах.
51. Публічні конфлікти між громадянами та органами влади.
52. Адміністративні процедури як засіб врегулювання публічно-правових конфліктів.
53. Правове регулювання мирних зібрань у контексті соціальних конфліктів.
54. Інформаційні конфлікти та роль медіа у їх ескалації й деескалації.
55. Юридична відповідальність за розпалювання соціальної ворожнечі.
56. Міжнародні стандарти недискримінації та рівності.
57. Роль ООН, Ради Європи та ОБСЄ у врегулюванні соціальних конфліктів.
58. Імплементация рішень міжнародних судових органів у правову систему України.
59. Превентивна діяльність держави у сфері соціальних конфліктів.
60. Значення громадянського суспільства у формуванні культури миру та діалогу.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ

Поточне тестування та самостійна робота																		С Р	І Н Д З	залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2																
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	М К 1	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 0	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	М К 2					
2,5	2,5	2,5	2,5	5	2,5	2,5	2,5	2,5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	15	не більше 30	не більше 100	

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

8.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій

2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до заліку

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Роль ЗМІ у розв'язанні конфлікту: українські реалії. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/1932863-rol-zmi-u-rozvyazanni-konfliktu-ukrajinski-realiji-zala-2.html>
2. Соціально-політичні конфлікти в Україні, їх природа та сутність. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/13vashenko_politologiya_dlya_vchitelya/193..htm

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2.Глосарій (термінологічний словник)

Авторитарність - властивість особистості, що характеризується схильністю до диктату і беззаперечного підпорядкування оточення власним впливу та владі. Пов'язана з агресивністю, завищеними самооцінкою і рівнем домагань, схильністю до грубої поведінки і тенденцією до породження і ескалації конфліктних ситуацій.

Авторитет - вплив особистості, заснований на займаній посаді, визнанні за нею права на прийняття відповідальних рішень, у тому числі з розв'язання конфліктів.

Агресія - форма поведінки учасників конфлікту, що характеризується ворожістю до протидіючої сторони. Нерідко учасники конфлікту вдаються як до словесної (дезінформація супротивника, його обвинувачення і образи, плітки, підрив авторитету), так і до фізичної (військової) агресії, що включає в себе насильство, напади, терористичні акти, збройну боротьбу.

Актуалізація - процес реалізації особистістю своїх потенційних можливостей.

Антагонізм - непримиренна суперечність. Антагоністам властива тенденція до застосування насильства.

Арбітраж — спосіб розв'язання спорів, за якого сторони звертаються до арбітрів (третейських суддів), що обираються самими сторонами чи призначаються за їхньої згоди або в порядку, встановленому законом.

Вертикальний конфлікт - конфліктна взаємодія суб'єктів вертикального підпорядкування: керівник — підлеглий, підприємство - вища організація, мале підприємство - фундатор. Особливість цього виду конфліктів

— споконвічно різне співвідношення між владою та підлеглими, різні можливості при їх взаємодії.

Врегулювання конфлікту - часткове розв'язання конфлікту, припинення відкритої протидії сторін. При цьому можуть зберігатися внутрішні причини, що спонукають до конфлікту.

Горизонтальний конфлікт - конфліктна взаємодія рівних (з ієрархічним рівнем) суб'єктів: керівників одного рівня, підприємств або спеціалістів між собою.

Динаміка конфлікту - процес розвитку конфлікту під впливом певних чинників і умов, що включає в себе прихований період (виникнення проблемної ситуації у взаємодії суб'єктів, її усвідомлення ними, спроби розв'язати її неконфліктними методами, виникнення передконфліктної ситуації), відкритий період (інцидент, конфліктна взаємодія, завершення конфлікту), розвиток постконфліктної ситуації.

Діагностика конфлікту - діяльність з визначення сутності, виду й особливостей конфлікту на основі його аналізу, а також сукупність методів і принципів вивчення конфліктів.

Розв'язання конфлікту - одна з форм завершення конфлікту, сукупність позитивних дій (рішень) самих учасників конфлікту, що припускає наявність взаємоприйняттого вирішення проблеми, яке має особисту значущість для учасників конфлікту, і припиняє протиставлення учасників конфлікту та веде до гармонізації їхніх взаємовідносин.

Ескалація конфлікту — розвиток конфлікту "по вертикалі", наростання його гостроти й розмаху, пов'язане із загостренням конфліктних відносин.

Завершення конфлікту - етап у динаміці конфлікту, що полягає в припиненні, закінченні конфлікту з будь-яких причин. Завершення конфлікту може протікати в таких формах: розв'язання, врегулювання, загасання, переростання в інший конфлікт, усунення конфлікту.

Інтерес - реальна причина усвідомлених соціальних (у тому числі конфліктних) дій певних груп та індивідів. В основі інтересу лежать безпосередні спонукання, потреби, мотиви.

Клімат соціально-психологічний - загальна соціально-психологічна характеристика стану малої групи, особливості сформованих у ній міжособистісних відносин.

Коллективний трудовий конфлікт - неврегульовані розбіжності між робітниками та роботодавцями.

Колізія - активна протидія взаємовиключних позицій, принципів, правових або моральних норм.

Компроміс — 1) стратегія поведінки, що передбачає взаємні поступки; угода протидіючих сторін на основі взаємних поступок.

Конкуренція - 1) суперництво, активне змагання з певних проблем між окремими особами, зацікавленими в одній і тій самій меті, що легко переходить у конфлікт при відповідному збігу обставин і активному застосуванні конфліктогенів спілкування; 2) стиль поведінки при врегулюванні конфлікту.

Консенсус — 1) загальна згода зі спірних питань; 2) узгодженість поглядів і орієнтацій суб'єктів, метод прийняття рішень за взаємною згодою сторін, досягнення принципової єдності думок.

Конфліктогени - вербальні та невербальні компоненти поведінки особистості або групи, що сприяють виникненню та ескалації конфліктів.

Конфлікт - активна протидія протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок чи поглядів опонентів або суб'єктів взаємодії; сприйняття несумісності дій або цілей.

Конфлікт деструктивний (дисфункціональний) - конфлікт, що перешкоджає ефективній взаємодії та прийняттю рішень.

Конфлікт конструктивний (функціональний) - конфлікт, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень, розвитку взаємовідносин і є джерелом самовдосконалення та саморозвитку особистості чи групи.

Конфлікт нереалістичний (безпредметний) - конфлікт, який має своєю метою відкрите вираження негативних емоцій і образ, що накопичилися, прояв ворожості тоді, коли гостра конфліктна взаємодія стає не засобом досягнення конкретного результату, а самоціллю.

Конфлікт реалістичний (предметний) - конфлікт, викликаний незадоволенням певних вимог учасників або несправедливим, на думку одного чи обох учасників, розподілом між ними яких-небудь переваг, спрямований на досягнення конкретного результату.

Конфліктна ситуація — один із основних (поряд із конфліктною взаємодією) структурних елементів конфлікту; ситуація прихованого або відкритого протиробства двох чи кількох учасників, кожний із яких переслідує свої цілі, мотиви або засоби вирішення проблеми, що має особистісну значущість для кожного з її учасників.

Конфронтація — протиробство, протиставлення, сутичка сторін, інтересів, цілей. **Медіатор** — посередник, миротворець.

Межа конфлікту — зовнішні структурно-динамічні кордони (межі) конфлікту. Розрізняють суб'єктні (кількість основних учасників), просторові (територія, на якій відбувається конфлікт) і часові (тривалість конфлікту) межі конфлікту.

Мотив у конфлікті — спонукання до вступу в конфлікт, що пов'язано з незадоволенням потреб учасника конфлікту; сукупність зовнішніх і внутрішніх умов і причин, які викликають конфліктну активність суб'єкта.

Напруженість соціальна - особливий стан поведінки людей, специфічне сприйняття та оцінка дійсності, що створює особливу соціально- психологічну атмосферу, яка супроводжує соціальні конфлікти.

Насильство - засіб впливу певної особистості (соціальної групи, держави) за допомогою різноманітних форм примусу на іншу особистість (соціальну групу, державу) в конфлікті з метою отримання чи збереження матеріальних, політичних, психологічних або інших переваг, завоювання тих чи інших позицій; тип дії або поведінки соціальних суб'єктів у конфлікті, за яких їх опонент (особистість, група) піддається фізичному тиску або зазнає прямих фізичних ушкоджень.

Неофіційне посередництво - посередництво, в якому в ролі посередника виступають неурядові організації чи приватні особи.

Об'єкт конфлікту - конкретна матеріальна (ресурс), соціальна (влада) або духовна (ідея, принцип, норма) цінність, до володіння або користування якою прагнуть обидва учасники конфлікту.

Офіційне посередництво - посередництво, в якому в ролі посередника виступають держави або міжурядові організації чи влада.

Переговори - засіб розв'язання конфліктів, при якому кожна із сторін висуває власний набір вимог, але схильна до поступок. Зазвичай передбачається рівноправність сторін, виключаються спроби силового вирішення конфлікту. Переговори ведуться на основі певних і схвалених учасниками правил і припускають, що сторони мають не лише власні, а й загальні інтереси. Одним із основних елементів переговорів є отримання та обмін інформацією з метою досягнення згоди.

Попередження конфлікту - організація взаємодії та співпраці людей, що виключає або зводить до мінімуму можливість виникнення конфліктів між ними; діяльність суб'єктів взаємодії (або одного з них), а також третіх осіб (посередників) щодо усунення об'єктивних і суб'єктивних причин конфлікту, що назріває.

Посередництво — допомога неупередженої людини чи організації конфлікуючим сторонам з метою врегулювання конфлікту шляхом переговорів. Передбачає регламентовану процедуру, що закінчується, як правило, підписанням угоди. Поліпшує комунікацію та підготовляє умови для висування пропозицій.

Предмет конфлікту - матеріальні або духовні цінності чи обставини, через які виник конфлікт. Предметом можуть бути економічні, територіальні, політичні, релігійні, мовні й інші обставини. Причини конфлікту — сукупність обставин (об'єктивних і суб'єктивних), наявність або дія яких призводить до виникнення конфліктів.

Прогнозування конфлікту - обґрунтоване припущення можливості виникнення або розвитку конфлікту в майбутньому.

Процедура примирення - розгляд колективного трудового спору з метою його розв'язання комісією з примирення або сторонами за участю посередника.

Стратегія поведінки в конфлікті — загальна орієнтація і лінія поведінки особистості або групи в конфлікті.

Суперечність (соціальна) - розбіжність інтересів людей, соціальних груп. Крім поняття соціальних суперечностей вживаються також поняття діалектичних, політичних, економічних, ідеологічних, антагоністичних і неантагоністичних, основних і неосновних, внутрішніх і зовнішніх суперечностей тощо. Виділяються три періоди існування суперечностей: виникнення, розгортання та розв'язання.

Суперництво - стратегія поведінки учасника конфлікту, що полягає в орієнтації на свої інтереси, нав'язуванні іншій стороні кращого для себе рішення, відкритій боротьбі за реалізацію своїх інтересів.

Тактика поведінки в конфлікті — сукупність засобів і прийомів впливу на учасника конфлікту, за допомогою яких реалізується стратегія поведінки для досягнення мети в конфлікті.

Терор — 1) політика залякування супротивника насильницькими методами; 2) форма насильства, що характеризується особливою жорстокістю, приниженням дійсного чи удаваного супротивника. Терор може бути спрямований проти конкретної особи (політичного чи державного діяча) або проти випадкових осіб.

Учасник конфлікту - суб'єкт (особа, група, організація, держава), безпосередньо втягнений в усі фази конфлікту.

Юридичний конфлікт — 1) спори, що виникають і розвиваються у зв'язку з об'єктивно існуючими суперечностями між існуючими правовими нормами, які належать до одного й того самого предмета, або будь-який інший конфлікт, в якому спори так чи інакше пов'язані з правовими відносинами сторін (їх юридично значущими діями або станом). Інтереси протилежних сторін, суб'єкти чи мотивація їх поведінки або об'єкт конфлікту наділені правовими ознаками, а конфлікт тягне за собою юридичні наслідки; 2) протиборство суб'єктів права з протилежним розумінням і діями стосовно принципів і норм права з метою зміни свого статусу та правового стану.

8.3 Рекомендована література

Основна:

1. Петрінко В. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 С.
2. Політична конфліктологія: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упоряд. Ю. Завгородня ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2023. 64 С.
3. Менеджмент соціальних конфліктів: методичні рекомендації [О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, І. В. Петренко, О. Г. Цукур] / за наук. ред. І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 77 с.
4. Теорія і історія врегулювання конфліктів. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Врегулювання конфліктів та медіація» спец. 054 Соціологія / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О.Л.Якубін. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. 82 с

Допоміжна:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / за заг. ред. проф. І.Д.Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
2. Надвинична Т. Л. Технології здійснення ефективної соціальної роботи. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 2013. Випуск 3. С. 113–125.
3. Соціальна педагогіка і соціальна робота: монографія / М.Палюх,

Перелік періодичних видань

Назва видання	Засновник Дані про видання	Анотація	URL-адреса архіву номерів у PDF- форматі
Науковий вісник Ужгородського національного університету. С ерія ПРАВО	ВНЗ «Ужгородський національний університет», виходить шість разів на рік, спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне прав, Ідентифікатор в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа: R30-04768, категорія Б, ISSN: 2307- 3322 (Print). ISSN: 2664-6153 (Online), рік заснування 2003.	У збірнику публікуються науково-теоретичні та практичні матеріали з актуальних загальнотеоретичних та галузевих правових питань, правозастосовної практики, пропозиції до законодавства, зарубіжний правовий досвід конституційної, судово- правової та адміністративно-правової реформ.	https://visnyk-juris-uzhnu.com/
Актуальні питання в сучасній науці	Засновники журналу: громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (ЄДРПОУ – 39826738), громадська наукова організація "Асоціація науковців України" (ЄДРПОУ – 42392288) та Науковий парк Національного авіаційного університету (НП НАУ) (ЄДРПОУ – 44652237). Журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування). ISSN: 2786-6300 print.	Науковий рецензований журнал з відкритим доступом, який публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір.	https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/index

	Виходить щомісячно.		
Аналітично-порівняльне правознавство	Електронне наукове фахове видання, засноване кафедрою конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, категорія Б. Спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право, виходить 6 разів на рік, Індекс міжнародного центру періодичних видань ISSN: 2788-6018 (online). Рук заснування 2021.	Метою журналу є аналітичне та порівняльне дослідження правових явищ, інститутів і процесів у національному та міжнародному вимірах, сприяння розвитку сучасної правової науки, інтеграції українських наукових результатів у світовий академічний простір. Видання є платформою для фахових публікацій науковців, практиків, здобувачів вищої освіти й експертної спільноти, які займаються проблематикою конституційного, міжнародного, порівняльного та інших напрямів правознавства.	https://app-journal.in.ua/zasnovniki

8.4. Інформаційні ресурси

1. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : вебсайт. URL : <https://uu.edu.ua>
2. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : платформа інтернет-підтримки навчального процесу moodle. URL : <https://vo.uu.edu.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL : <http://dnrb.gov.ua/ua/>
4. Електронна бібліотека Національної Академії педагогічних наук України. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SLIR&P21DBN=SLIR&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=RES0000202
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (парламентська). URL : <http://nlu.org.ua/>

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку. Міністерство освіти і науки України : вебсайт. URL : <https://mon.gov.ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-i-samorozvitku>
2. International Human Rights Law : вебсайт. URL : https://www.futurelearn.com/experttracks/int-human-rights-law?utm_source=chatgpt.com

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/>

2. Актуальні питання в сучасній науц. URL : <https://http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/index>

3. Аналітично-порівняльне правознавство. URL : <https://pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/>

4. Юридичний електронний науковий журнал. URL : <http://lsej.org.ua/>

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Moodle	Система управління навчанням (LMS), організація дистанційного та змішаного навчання, контроль знань	Вільний корпоративний доступ (open source)
Zoom	Онлайн-лекції, семінари, відеоконференції	Безкоштовна версія з обмеженнями / ліцензія
Coursera / EdX	Доступ до масових відкритих онлайн-курсів (МООС)	Вільний доступ (частково платні сертифікати)
Google Scholar	Наукова база для пошуку літератури, статей, досліджень	Вільний доступ
Scopus / Web of Science	Міжнародні наукометричні бази даних для дослідницької роботи	За ліцензією (передплата ЗВО)
Canva / Adobe Express	Створення презентацій, інфографік, візуальних матеріалів	Canva – freemium, Adobe – ліцензія
MS Office / LibreOffice	Текстові документи, таблиці, презентації	MS Office – ліцензія, LibreOffice – вільний доступ
SPSS Statistic	Статистичний аналіз первинних даних	Обмежений вільний доступ з подальшим придбанням ліцензії
Gemini, ChatGPT та ін.	Розрахунок вибірки, обчислення дизайну вибірки	Вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 48
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	Платформа Moodle